

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ

Y
REDACCIÓCARRÉ NOU DE S. FRANCESCH
núm. 27, pis 2.^{or}
BARCELONA.

PERIÓDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA

cada trimestre

ESPAÑA, 8 rals.
CUBA Y PUERTO RICO, 16.
ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

L' ESTUDIANT DE CERVERA.

L' escena que vaig á contarlos es tota una novel·la. Ab lo titol no més, ja comprendràn lo lloc de l' acció: es aquella ciutat petita, insignificant, que com á premi á la seva fidelitat á Felip V, rebé 'l benefici del monopoli de l' ensenyansa á Catalunya.

Cervera vivia dels estudiants, d' aquells estudiants dels quals no 'n tenim avuy una idea, no tant per la so-tana y 'l barret de cresta, com per les seves alegres aventuras.

L' estudiant de avuy es un senyoret, es un mosquit, es un corido enterament confós ab lo resto de la societat. Frequentà teatros y cafès, festeja y fá conquistas, recorra certs carrers y visita certas casas, llegeix periódichs y si convé n' escriu, fá regalos al catedràtic y 'l dia del seu sant l' hi paga serenatas per enternirlo quan arribi 'l hora terrible dels exàmens, juga y s' empenya 'l relletje, y 'l desempenya quan té quartos y torna á empenyarlo quan no 'n té, vesteix á la moda y confós en lo torbelli de una gran ciutat, passa pèl costat de la gent y 's passeja per la Rambla, sense que al vèure'l ningú puga dir y assegurar:—Aquest jove es un estudiant.

Pero avants... en temps de Cervera jo hi llavors l' estudiant formava part de una classe social: vestia un trage adequat, y subjecte com estava á la monotonia de una població petita y á la disciplina universitària, no tenia un altre medi de distreure's que lo que la seva imaginació fecunda y 'l impuls de la juventut ardorosa l' hi inspiraven.

Y corria la tuna, y feya calaveradas, y jugava bromes als catedràtics; y als porters, bedells y aguatzils, feya posarlos los ullsverts, y sabia tocar la guitarra, la flauta ó 'l pandero; y no hi havia broma de qu' ell no fos l' heroe, ni tro qu' ell no s'encarregués del es-trépit.

Las seves aventuras recullidas dels llabis dels atvo-cats que are ja son vells, daria tela per escriure un llibre voluminos y divertit, que seria la pintura de una classe social que s' ha esbravat completament, no més que ab cambiar d' aires, no més que ab trasladarse á la gran capital, desde la ciutat petita y recullida.

Cinch estudiants se passejaven pels alrededors de Cervera, prop de las tapias de la població.

Tots vestian lo clàssich mantéu y 'l barret de cresta: hi havia entre ells la fraternitat més franca, y no obstant de l' un al altre hi mediavan desigualtats que avuy sobre tot se notan y 's tenen en compte.

Particularment entre en Peret y en Quico, aquesta desigualtat era immensa.

En Peret era heréu de una casa forta y 'l pobre Quico, fill segon de un trist pagés, vivia á Cervera de les monjetas y 'l pà moreno que á casa seva l' hi enviavan. Pero com que tenia talent y no l' hi faltava constància, prenia aquelles privacions com un aprenentatje dur, sense 'l qual may arribaria á ser més que un estrípa-terrossos.

Se passejaven, riént y bromejant.

La seva conversa versava.... ¿Sobre que havia de

versar la conversa de cinch joves de dinou á vint anys?.. Versava sobre las noyas macas.

En aquell moment en direcció oposada á la que duyan los estudiants, se passejava la filla del rector de l' Universitat acompañada de una dona de govern.

—Es un pomet de flors! digné un estudiant.

—Ab quin gust l' hi faria un petò! digné en Peret.

—Encare hi ha una cosa millor que ferli, respongué en Quico.... y es rebre'l.

—Tira peixet!... Aquest ho entén, exclamá un tercer.

—Això ray, observá en Peret, vés á demanarli.

—Quan t' hi jugas, respon en Quico, que si l' hi demano me 'l fá?

—Fug, tanoca.

—Home, quan t' hi jugas?

—Que ho dius de serio?.. Van déu doblas de quatre.

—Acceptat, y vosaltres sigüeu testimonis.

En aquell moment la nena passava per davant dels estudiants.

En Quico s' separa del grup y se 'n vá cap á la min-yona.

Los quatre estudiants se giran per observarla.

Plé d' ardiment y segur de sortirse ab la seva en Quico, saluda á la nena, l' hi tira quatre flors y l' hi diu:

—De vostè depen la mèva vida, la mèva sort, la mèva carrera. Adelantada la tinch, á copia d' esforços; vostè pot fer que puga acabarla ó que tinga d' entornarme'n á casa, deixant los llibres, pèl magall y la fanga.

—Y qué haig de fer, pobra de mi? respon la nena.

L' estudiant l' hi esplica la posta que ha fet ab en Peret. L' hi pinta de una manera tant persuasiva, tant conmovedora la seva felicitat si arriba á guanyar las déu dobles de quatre, que la nena roja com una grana, l' hi acosta 'ls llabis á la galta.

—Si no es més que això!... Siga felís.

Y l' hi fá un petò pur y cast com lo de una germana á un seu germá.

Després del petò, en Quico se 'n torna ab los seus companys, y aquests lo reben tant admirats de lo que acabavan de presenciar, que no saben lo que 'ls passa.

En Peret era rich y formal y pagá las déu unsas.

Conseqüencias d' aquell petò.

Que tota la estudiantalla y tot Cervera ván anar plens de l' aventura.

Que 'l rector ván enviar á buscar á n' en Quico clavantli una filipica; filipica que ván parar en Quico, pinantli 'l seu amor al estudi y 'l desitj inmens de acabar la carrera.

Que 'l rector de l' Universitat ván pendre la cosa com una qüestió d' honra, y qu' en Quico ván mostrarse disposat desde un principi á repararla, si la nena hi venia bé; y finalment que pochs mesos després de haver rebut 'l estudiant lo titol de llicenciat, després de una carrera lluhida y aprofitada, s' casava ab la filla del rector de l' Universitat de Cervera.

P. DEL O.

PLAZA DE TOROS.

Sexta y ultima función gimnástico-taurina, dada en la tarde del domingo 3 de agosto.

Zea por las malas cozechas, zea por los pagos que nos dejan valdaos ó zea por otras causas que mi pesquis no atina, lo siento es que er dinero anda por las nubes y como está tan arto se da tono y se las echa de noble con campaniyas y no se le puede tratar, ni darle conversacion ni aun, ni casi guiparle por su mucha elevacion. Y claro, no pudiendo plantarle el ojo ¿quien es capaz de sentarle la mano encima? Y qué humos gasta er dichoso don dinero y como se ha vuerto! Enantes era un sugeto mu campechano, mu de bien y honradote y mu democrata, sensillo y tan llano... eso si, como que con toa satisfaccion se aposentaba en nuestros bolsiyo! Pero ahora... quiá!

Oh la crisis y las aguas de Moncada barrejáas con las del Besós nos van á dejá en seco.

Por estas rasones, que pueden servir de introito á la misa que vamos á icir, comprendimos, en cuanto se fijó los carteles de la plaza anunciando la función der domingo con la rebaja de un cincuenta por ciento en er precio de la entrada, que habria mucha gente. Y vaya si la había, tanto que jasta la presidencia por no ser menos estaba triplicá. Tres municipales mudáos con la ropa de las fiestas sin que les fartara er sombrero de prestigio y de hermosura y resalao jasta la pared de la otra acera, ocupaban er parco destino ar personage encargao de yevar er compás y la batuta de los espec-táculos.

Er mister Coellen hiso lo de siempre y no se orvidó de quedarse en camisa, cosa de gran en efecto, de mucha desencia y de la mayor novedad. Mister Latine aplaudido como se merece por la seguridá con que maneja er cabayo de máquina y escitando el entusiasmo Nestor y Venoa, sobre todo er último que se echó á fondo por tolo lo arto, sin decir San Antonio y aguantando los bofes. A ver si cuando menos se piense en vez de saltar la liebre, sarta él, Venoa, de desde un globo hin-chao y perdió de vista y nos viene á dar una sorpresa sin haber sufrido la menor descalabradura.

Los dos toros der público y er de la pantomima no mataron á nenguna persona. Tal vez seria para evitar er compromiso de hacer un memorial ar señó obispo pa que dispusiera en donde se habian de enterrar ya que en el Cementerio que jasta ahora ha servio no hay cabida ni para er muerto tisico de mas magricia. Que gustazo se llevaria Espronceda si lo viera.—A él que le gustaba tanto ver un cementerio atestado de difuntos.

Por ahora se han acabao las funciones y decimos por ahora porque en este mismo mes, er ultimo domingo, habrá una gran corrida que será una novedá. No saben quien ván á estoquear dos brutos de Carriquiri?—No barrinen porque no lo acertaran. Se lo voy á icir... Es un resucitao, un diestro que despues de tener los

chismes arrinconaos se echa otra vez ar redondel.— Aun no lo aciertan? — Pues allá vá con todas sus cinco letras: Peroy.

ANDALUZ DEL CLOT.

LA PERESA.

Vaja ja ho tinc vist; cert es que la peresa es mol bona. Se 'l gust qu' ella sempre 'm dona: com ella no hi ha res més! Que felis quan al matí al eco tranquil del ronch un va dormint com un tronch ó 's rebeja sens' dormi... L' home, disfruta un plaher indefinible, grandios!... jaquell deixat! jaquell «gos!» jaquell gust tan verdader!... Surt lo sol; toca la cara del que ajegut va mirantlo; semblant que digui, envejantlo: — «Au gandul,... no es hora encare?...» Y un somris de 'l qu' estirat lo contempla ab droperia, sembla dir: — Ja 'm llevaria pro... del metje ho tinc privat! Que 'n tinc que fer que l' auzell cantant saludi al nou dia, si jo, ab ma ganduleria disfruto y goso més qu' ell! Que 'n tinc que fer que l' aubada somrigui a'n el sol ixent si 'm trobo jo més content rendint culto á ma estimada!... Oh!!.. y escrich!.. quina mania!!! m' en torno á jeure y.... no 'm moch. (ni acabo 'ls versos tampoch perque 'm ve la dro...pe...!)

SEBASTIÁ GOMILA.

LO QUE PASSA EN LOS TEATROS.

Vaja, á sans y minyons no 'ls prometis que no 'ls donas. Avuy donchs, comensém pel cap de munt. No 's creguin, per això, tinc tantas ganas de tractar del teatro Espanyol com de tirarme de cap al pou. Y no es perque estigui renyat ab l' Empressari, no senyors, sino que al pensar ab aquellas sarsuetas interpretadas per aquells artistas, l' ànima 'm cau als peus. (Desgraciats de nosaltres!) Cada rentó perdèm un esquinso! com solén dir las donas. L' any passat varem tenir de tragat traduccions y arreglos, mitjas solas y talons. Aquest any no hem sigut més afortunats. Mare de Déu y quins esparpentos y l' un detrás del altre!

Quin Anillo! Ni aquells de plom que venen per las fíras.

— Y quina Guerra Santa! Si hagues Inquisició, no dupto gens ni mica que 'ls atrevits autors, Srs. Escrich y Larra per haber empleat aquest títol tan malament haurian, sigut cuits tots dos a la patarrallada, lo mateix que 'ls cargols. (Quin guirigall! Quins embolls! Vaya una Guerra Santa! Molí millor se podria dir profana.)

Figurinse que fins hi surt una Sara! (no es la del Marrasqui) y una Olgal que no parla y un Miquel que dona sempre altres idems a tothom: ab un senyor Caranza que no té res de «prudente», y un cert Mr. Carnard que sembla que l' hagin tret d' entre 'ls companys que té al Parque. (Y aquell emperador? Es tan magre y espínols que no 'l podrian aprofitar en una fonda de sisos un dia de dejuni.)

Tot això està condimentat ab una salsa de *damas de la Corte* (qué tal?) Egipcias, Moscovitas, Generals, Oficials y fins uns soldats tartaros, que 'm varen fer l' efecte del seu homonim emètic.

— Y 'l Senyor Arrieta no 's vá lluir ab la música?

Déu meul! Per tot arreu se topa amb amichs y conegeuts. L' autor ja ha procurat vestir y disfressar a tots ab robes novas. Per això 's coneix ben bé que sois la vestidura ha estat posada á casa y que tan lo Senyor Verdi com Bellini y Meyerbeer hi tenen molt que veure.

— Pero y 'l desempenyo?

— Cal no senvyors, ni tan siquiera això. Si treu á la Di Franco y al tenor cómich Tormo, lo resto es més casual que l' escudella ab monjetas. Hi... senten un barió que diu *necessitat* y un baix qu' es més cridaire!.. y s' hi véu un directó que no hi ha cap colomista que no fassi anar la canya ab més bona afició.

— Pero y... alló que varen dir los diaris de la Cort parlant del espectacle?

— Sch... ¡Ay Déu los fasa bons! — Que no saben lo que son los senvyors madrilenyos?

Desenganyinse, á casa d' ells tot vá del mateix modo lleujeret, lleujeret. No hi ha cap dels telons que surten á la Guerra que pugui arribar á sostén una id. ab los que tenim nosaltres al Olimpo.

Y no creguin, per are tot lo que s' ha estrenat está á la mateixa altura.

Com si fos consecuencia de la Guerra 's vá cantar la setmana pasada «Vivan las cañas.»

— Quins Vivas! y quinas Cadenas! Las que fan de paper los xicots per Sant Cristófol y Sant Jaume tenen molta més importancia.

En fi !!!!! fins tocan l' himno de Riego!!!!!! Uuu uuuuh!!!!!!

(Non parlem més que vé 'l papu y....)

— Bé, pero vaja, dimars vá anar bén gras (no es veritat?)

— ¿Qué? — Per el Salto del Pasiego?

Ja 'ls dich jo que si, vaya un altre esperpentu.

¡Quina sanfaina! Valga que som á l' istiu y á l' gent los pebrots y tomatechs no 'ls senten malament. Aixis varen passar una Pasiego que... heeeem, al costat d' un Duque com may se n' ha vist cap, lo cual ne té una mare com s' en troben moltíssimas, un amich D. Julian traidor de cal Piquet, ab un metje del Rey pitjor que 'l doctor Garrido ab unes greyas blanques d' un capellà suat que inspiran... gran reverencia! y hasta un pasiego ab gavia y xava de debò, y una cabra de cartró, y una lluna en un cove, un rellotje que canta y una cascada ab pujos y una ma (del maquinista) que estira sempre una cortina, y un ball, y una carrossa de bulto ab dos caballs y un lacayo que devegadas vá per fer riure l' públic; en fi no hi falta res.

— Y la música?

— Com sempre. Lo de casa vulgar y lo que no té carácter del país d' estil molt rimbombant, tirant cap á dramatich de ca'ls Italians y per lo tant fora del gènero.

Lo que la fà suportable es lo desempenyo, si l' únic l' mar que té es lo Teno.... r Dalmau que desafina sempre y declama ab una pronuncia, com si hagués trevallat á cal Batlló.

Lo resto, la Di Franco, lo Tormo, lo Ferrer y fins lo baix Banquells ne treuen fabas d' olla.

Lo qu' es lo senyor Ferrer mereix la enhorabona.

— Pero en conjunt, sapiguem al menos...

— Res, es un Salt que no fà saltá á ningú; pero vá anar com vá sempre lo que 's fà en aquell teatro.... aplaudit y erudit l' autor, senyor Caballero, al terminar cada acte.

— Ah! Diguim y l' espectacle? Me van á preguntar.

— Bus! no 'm en parlin que no vaig riure poch; ningú hauria dit sino que l' Gaset per arreglar l' escena havia comprat a ca'n Fradera una dotzena d' arcas de Noé de saldo. Ja 'ls dich jo que per espectacle no vajin mai á Madrit, que fora dels que 's donan gratis en lo Congrés quan devegadas los diputats arremangan las fandillas a D. Espanya, 'l resto no hi creguin res. (Doncas! dirán vostès. — Y aquells articulacions d' tota la prempsa en pés?) — Mirí que 'ls senyors Perez Escrich y don Mariano de Larra y D. E. Arrieta y lo senyor Galvan y lo senyor Egilaz y D. E. Caballero ne son tots de Madrit.

Miri que viulen en la terra que ab art y literatura.... tothom passa per mestre.

Miri que en la capital ne son privilegiats que tenen Conservatori obert desde l' any 30 y grans bibliotecas y fins los donan premis y tenen una pensió (!!!!!) per anar á estudiar á Roma.

Jo á tot això 'ls dire lo de aquell estudiant andaluz que examinantse de doctrina li pregunta lo rector: «Como siendo la Santísima Trinidad tres personas distintas forman un solo dios verdadero?»

— Pues ahí verá Vd., respondió BENET.

UN TRANSFORMISTA.

ENTRE DOS AMICHS, ANANT AL TIVOLI.

— Se li presenta á la vista primer mal enfarsellat, marxant mitj entrebancat, groch y ab la mirada trista. S' atura, pensa un moment, contemplant la escena ab tino... — No va vestit de marin? — Lo traje es indiferent. Fa un parell d' evolucions, s' inclina cap á un costat.... — Y 's veu tot ell transformat? — Just! Y ja porta galons. Si no 'n porta, ja 's coneix qu' ha canviat de posició! va serio com un senyó.... — Y canta? — Si s' ofereix, com te engony, no tarda gayre á fer mil cambis distints, y pren ademans més fins y comensa á donarshi ayre. Sab dominá ab sa llestesa al públic que atent se 'l mira, mentres tant ell creix, s' estira y treballa ab més llimpiesa. — Y també fa tercerillas? — Prou, prou; de tot es capás: si es precis en algun cas també sab posar s' faldilllas. Tot lo que diu vol fer creure,

ell ha vist tota la terra; Italia... Fransa... Inglaterra... ó a lo ménos ho fa veure. Quan ha d' emprendre algun viatge sab darse infulas de noble, y a fi d' halagar be al poble parla un xic lo seu llenguatje. Tant aviat marxa estirat, com s' arronça com un cuch; ja es un valent ja un poruch; ja un perdut.. ja un diputat. Astut, llest, may no 's trastoca y ab tal brillo 's produheix, que sempre, sempre segueix lo se que la orquesta toca.

Ara vesteix un coló, ara ja se 'l ha mudat; ara es blau, ara es morat, ara es groch, ara es punxo. Lo seu pas sempre es segú, lo seu sonris may no 's pert; quan l' hi convé sab ser vert, quan l' hi convé es un madú. Y després que al cap y al fi s' ha transformat com volta (quin ballar! quina alegria! Olé! Quien me verá á mi?) Ell l' hi sab fingir la veu, l' hi fingeix las intencions, la mirada, las accions..., es trampós per tot arreu. Brinda 'l mateix que un torero, y (això es lo que fa ab més manya,) fa corre 'ls calés de Espanya del modo més sandunguero. Tant y tant ell va mudant, hasta tal punt va creixent, que al cap y al últim la gent esclama, casi dupertant:

— «Y un home així existeix! Quin cambi, rey de la vida! (Casi b' sembla mentida que aquest sigui aquell mateix!)

— Oh! Es tan viu que ni Lushel sabria fer lo qu' ell fa. Vosté 'l coneix... — Be 's veu clà! Es lo missiu Cascabell — En Cascabel?... Ca! No 'u es! Donch... jo 'l coneix? — Y no 'u nota? Es lo polítich... patriota... — Ah! Es vritat! No parli més.

C. GUMA.

ESQUELLOTS.

Un procés que s' estava instruint á Fransa ha donat lloch á la publicació de algunas cartas del cardenal Antonelli.

En una d' elles lo conceller de Pio IX, consultava la malaltia que 'l postrava gab qui dirian?

Nada menos que ab lo metje Raspall de Paris, ab aquell home popular é impio, autor del Manual de la Salud y de la Ayuga sedativa. (Quina pena!

Un cardenal que tenia més fé ab las curacions del metje Raspall, que ab las virtuts de l'ayuga de Lourdes...

Un amich nostre que vá á totes las sessions del Ajuntament ha observat que invariablement mentres se lleva l' acta de las sessions anteriors, lo Sr. Fontrodona fa petarhi una bacaina.

Y això que no hi ha una sola acta que no parli dels discursos de D. Ignasi.

Sempre 's dormen los genis sobre 'ls llorers.

Sessió del divendres passat:

S' aproba un compte de la cera gastada en la professió de Corpus, 406 pesetas. Vels'hi aquí 406 pobres que haurian pogut fer bullir l' olla.

Pero l' Ajuntament més vá estimar-se llansarlos pel carrer, fent que un parell d' infelissos se rompessin una cama.

Perque la gran qüestió es donar-se molta cera.

Ha mort á Paris un escriptor notable que 's dedicava al periodisme festiu, Commerson.

Commerson tenia 'l talent de entretenir y fer riure als lectors dels periódichs qu' escribia.

Se cita d'ell una frasse molt aguda. Un dia venint de la redacció, cansat de treballar, arriba á casa seva, s' tréu las botines y la levita, s' posa unas babutxas y una bata y exclama:

«Gracias á Déu, que al últim podré divertirme, posantme trist.»

[Cosas del Brasil]

Ocupantse del debut de M. Souvestre deya días endarrera:

«Mr. Souvestre hizo varios trabajos boca abajo con Miss Loló.»

Mare de Déu de Diari: com més vell més gat.

LA PELEGRINACIÓ Á LOURDES.

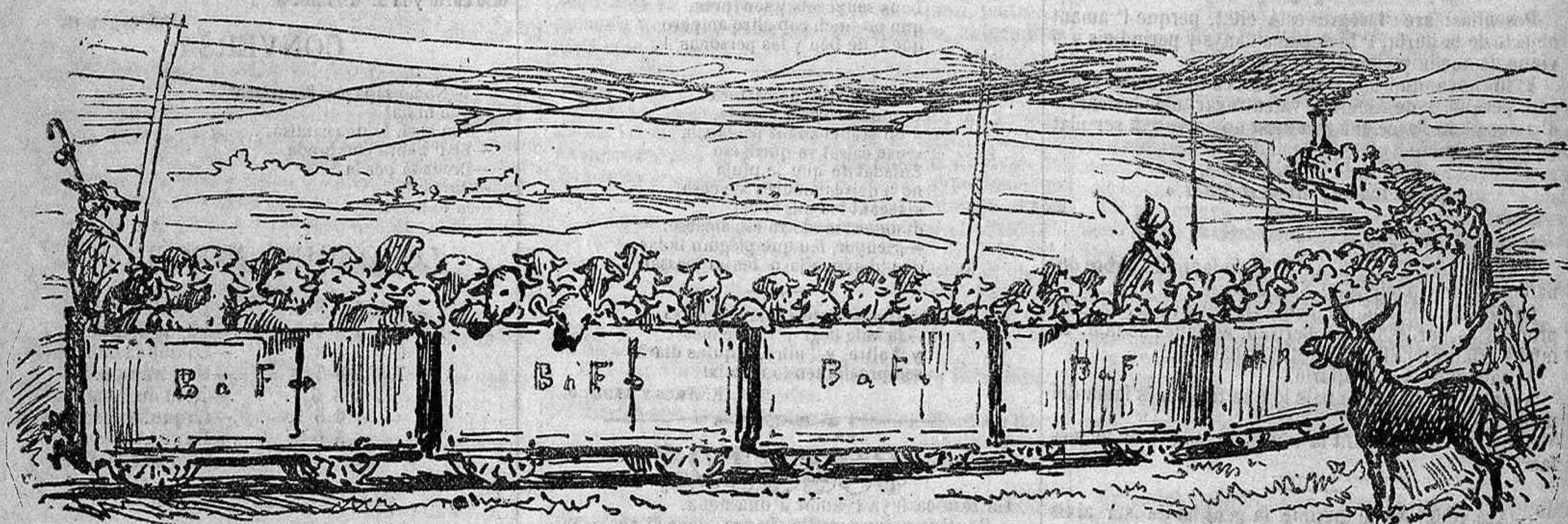
(ESTRUCTO DE UNA FULLA.)

Lo pensament ha sigut rebut ab entusiasme
per tots los recons de nostra pàtria.

— Mestre, 'l pago es adelantat.
— ¡Ay Jesus! ¿Es á dir que no 's fian de un catòlic?
¡Qué dirán los impios!

Tren de recreo.

«Vayamos á Lourdes en gran número,

«Con la oracion en los labios,

«Con el recogimiento en el semblante,

«Con la caridad en el corazon.»